

RIIGIKOGU
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISE
ERIKOMISJON

**ERIKOMISJONI 2007. AASTA TÖÖ ARUANNE JA ÜLEVAADE
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISEST 2007.
AASTAL**

TALLINN 2007

Sisukord

1. Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (mai – detsember 2007)	3
1.1. Korrupsioonivastasest seadusest tulenevate ülesannete täitmine.....	3
1.1.1 Majanduslike huvide deklaratsioonide kogumine ja kontrollimine	4
1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine	7
1.3. Eri komisjon valimiskampaania rahastamise aruannete koguja ja avalikustajana.....	7
1.4. Komisjoni istungid	10
2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed	12
2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused.....	12
2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid.....	15
2.3. Maavalitsused.....	16
2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid	16
2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud	17
2.6. Kohalike omavalitsuste (valdade/ linnade) volikogude andmed.....	18
2.6.1. Andmed linnadelt	19
2.6.2. Andmed valdadelt	19
2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2007. aastal	21
3. Eri komisjoni edasise tegevuse kava	24

1. Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (mai – detsember 2007)

Riigikogu 2007. aasta 10. mai otsusega moodustati Riigikogu kodukorra seaduse ja korruptsioonivastase seaduse alusel korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon.

Riigikogu otsuse alusel kuuluvad erikomisjoni koosseisu järgmised Riigikogu liikmed:

Jaanus Marrandi (Erakond Eestimaa Rahvaliid) – komisjoni esimees
Kaia Iva (Erakond Isamaa ja Res Publica Liit) – komisjoni aseesimees
Aleksi Lotman (Erakond Eestimaa Rohelised) - komisjoni liige
Tatjana Muravjova (Eesti Reformierakond) – komisjoni liige
Kadri Must (Eesti Keskerakond) – komisjoni liige
Heljo Pikhof (Sotsiaaldemokraatlik Erakond) – komisjoni liige

Erikomisjoni liikmete asendusliikmeteks on Mai Treial (Erakond Eestimaa Rahvaliid), Ken-Marti Vaher (Erakond Isamaa ja Res Publica Liit), Maret Merisaar (Erakond Eestimaa Rohelised), Taavi Rõivas (Eesti Reformierakond), Aivar Riisalu (Eesti Keskerakond), Mark Soossaar (Sotsiaaldemokraatlik Erakond).

Kuueliikmeline erikomisjon täidab korruptsioonivastases seadusest, Euroopa Parlamendi seadusest, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadusest, Riigikogu valimise seadusest ning ülalnimetatud Riigikogu otsusest tulenevaid ülesandeid.

1.1. Korruptsioonivastases seadusest tulenevate ülesannete täitmine

Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõigete 2 ja 8 kohaselt on erikomisjon teatud ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide hoidja. Komisjonile peavad majanduslike huvide deklaratsioonid esitama Riigikogu liikmed, Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liikmed, Riigikohtu esimees ja liikmed, Eesti Panga Nõukogu esimees ja liikmed, Eesti Panga president, kaitseväge juhataja ja ülemjuhataja, riigikontrolör ja Riigikontrolli peakontrolörid, õiguskantsler, suursaadikud, riigi peaprokurör, juhtivad riigiprokurörid ja juhtivprokurörid, ringkonnakohtu esimehed, haldus-, ja maakohtu esimehed, maavanemad, riigisekretär, abiministrid, Eesti Teaduste Akadeemia president ja avalik-õiguslike ülikoolide rektorid (KVS § 14 lõige 2), avalik-õigusliku juriidilise isiku (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvusringhääling, Rahvuskooper „Estonia”, Eesti Arengufond, Tagatisfond, Eesti Haigekassa ja Eesti Töötukassa nõukogu liikmed (KVS § 14 lõige 8). Eelloetletud ametikohtadelt lahkunud isikud (v.a Riigikogu liikmed ja Vabariigi President), peavad seaduse kohaselt esitama erikomisjonile oma majanduslike huvide deklaratsiooni veel kahel järgneval aastal pärast ametikohalt lahkumist. Selline regulatsioon on tingitud deklarantide arvu iga-aastase muutumise.

1999 – **242**, 2000 – **261**, 2001 – **315**, 2002 – **342**, 2003 – 1.12.2003 seisuga **371**, 2004 – 03.12.2004 seisuga **398**; 2005 – 06.12.2005 seisuga **391**; 2006– 18.12.2006 seisuga **333**; 2007 - 17.12.2007 seisuga **344**.

1.1.1 Majanduslike huvide deklaratsioonide kogumine ja kontrollimine

Riigikogu 10. koosseisu lõppemise ja 11. koosseisu tegevuse alguse vahele jääva ajavahe tõttu oli komisjoni selle funktsiooni täitmine 2007. aasta kevadel mõnevõrra keerulisem. Häiritud oli deklaratsioonide esitamisele eelnev töö, kuna puudus vajalikke otsuseid vastuvõttev komisjon. Riigikogu 10. koosseisu komisjon pidas oma viimase istungi 19. veebruaril 2007 ja Riigikogu 11. koosseisu komisjoni esimene istung toimus 14. mail 2007.

Riigikogu 10. koosseisu erikomisjoni esimehe Margi Eina allkirjaga väljastati perioodil 21.-26. märts 2007 (Riigikogu X koosseisu komisjoni volitused kestsid 26. märtsini) majanduslike huvide deklaratsioonide vorm ja täitmise juhend elektrooniliselt ametiisikutele, kes peavad deklaratsiooni esitama erikomisjonile. XI Riigikogu liikmetele ja uutele valitsuse liikmetele edastati nimetatud materjalid aprillikuu esimesel poolel.

Tähtaegselt laekunuks tuli lugeda deklaratsioonid, mis saabusid komisjonile 30. aprilliks või kandsid nimetatud kuupäeva postitemplit. Regulaarseid deklaratsioone pidi 30. aprilli seisuga laekuma komisjonile 347. Täpselt 30. aprilliks laekus neist 307. Osa deklaratsioone saabus pärast tähtpäeva mitmel arvestataval põhjusel. Näiteks 12 suursaadiku deklaratsioonid olid saadetud diplomaatilise postiga Välisministeeriumi kaudu ja postitatud enne 30. aprilli, mistõttu tuli need lugeda tähtaegselt esitatuks. 12 ametiisikut, kelle deklaratsiooni koopiad laekusid erikomisjonile pärast 30. aprilli, olid oma deklaratsiooni originaali esitanud põhideklaratsiooni hoidjale (teisele ametiasutusele) tähtaegselt ja seega tuli ka nende poolt erikomisjonile esitatud deklaratsioonide laekumine lugeda tähtaegseks. Hilinemisega esitati 14 deklaratsiooni. Richard Villems (Eesti Teaduse Akadeemia president), Signe Kivi (Eesti Kunstiakadeemia rektor), Pavel Gontšarov (Viru Maakohtu esimees), Kalju Komissarov (Kultuurkapitali nõukogu liige), Karin Pauls (Kultuurkapitali nõukogu liige), Lylian Meister (Kultuurkapitali nõukogu liige), Kristel Kivinurm-Priisalm (Tagatisfondi nõukogu liige), Tarmo Noop (Haigekassa nõukogu liige), Valdek Mikkal (Haigekassa nõukogu liige), Oliver Kruuda (Haigekassa nõukogu liige), Tarmo Kriis (Haigekassa nõukogu liige), Toomas Niinemäe (endine Haigekassa nõukogu liige), Rain Vändre (endine Põllumajandusministeeriumi abiminister), Aivar Sõerd (endine rahandusminister).

Deklaratsiooni esitamisega hilinejatelt nõudsid komisjoni ametnikud kirjalikke selgitusi, mis vaadati läbi komisjoni teisel istungil 17. mail 2005.

Esitatud seletuskirjades oli deklaratsiooni hilisema esitamise põhjustena toodud näiteks viibimine välislähetuses, suur töökoormus põhitöökohal, segadused postiga, 26. aprilli ärevad sündmused Tallinnas jne. Selgituste läbivaatamisel otsustas komisjon arvestada MHD-de esitamisega hilinevad isikute poolseid esitatud põhjendusi ja jõudis järeldusele, et tegemist ei olnud tahtliku rikkumisega, ning otsustas vastutusele võtmist mitte algatada.

Vastavalt korruptsioonivastasele seadusele jagunevad Riigikogu erikomisjonile esitatavad deklaratsioonid kaheks: avalikustamisele kuuluvad ja avalikustamisele mittekuuluvad deklaratsioonid. Avalikustamisele Riigi Teataja Lisas kuuluvad Riigikogu liikmete, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse liikmete, Riigikohtu esimehe ja liikmete, Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete, Eesti Panga presidendi, kaitseväge juhataja, riigikontrolöri, õiguskantsleri, suursaadikute, riigi peaprokuröri, ringkonnakohtu esimehe, haldus-, ja maakohtu esimeeste, maavanemate deklaratsioonide andmed seaduses sätestatud ulatuses.

Olulise ja ajamahuka tööloigu deklaratsioonide kogumisel moodustab esitatud deklaratsioonide andmeväljade nõuetekohase täitmise kontrollimine, st selgitatakse, kas deklarant on järginud seaduse nõudeid ja erikomisjoni poolt kinnitatud MHD täitmise juhendit. Deklareeritud andmete õigsust komisjon enne deklaratsioonide avalikustamist vastavate registrite kaudu ei kontrolli, küll aga nõuab deklarandilt täpsustusi ja selgitusi, kui andmeväljad on täitmata, on puudulikult täidetud või on ilmne, et esinevad ebatäpsused.

Kuna käesolev aasta oli uue Riigikogu koosseisu valimise aasta ning Riigikogu liikmete ja valitsuse liikmete koosseis muutus, tuli nii Riigikogu kui valitsuse liikmetele anda deklaratsioonide täitmise kohta tunduvalt rohkem selgitusi, samuti täpsustada juba esitatud deklaratsioonide andmevälju.

Sagedamini esinevad probleemid olid:

- muu tulu deklareerimisel (MHD p 12) toodi välja, milliseid muid regulaarseid tulusid on saadud möödunud kalendriaastal, mitte aga tulu, mida saadi deklaratsiooni täitmise ajal (nii oli mitmel Riigikogu liikmel nimetatud punktis märgitud tulu saamine volikogu liikmena);
- pensionifondi osakute ja dividenditulu deklareerimata jätmine;
- laenude deklareerimisel hüpoteekide deklareerimata jätmine;
- kinnisvara olemasolul jäeti märkimata kinnistusregistri registriosa number, korteriomandi olemasolul korteriomandi kinnistusregistri registriosa number.

Riigi Teataja Lisas avalikustati 2007. aasta 5. juulil 214 deklaratsiooni (RTL 2007, 55).

Nende hulgas oli lisaks iga-aastastele regulaarsetele deklaratsioonidele Riigikogu liikmete Lauri Laasi 05.05.2007, Urmas Reinsalu 05.06.2007, Riigi peaprokuröri Norman Aasa 04.06.2007 ja Riigikohtu liikme Villu Kõve 12.06.2007 esitatud deklaratsioonid, milles nad deklareerivad olulisi muutusi oma varalises seisus võrreldes varem deklareerituga.

Andmete avaldamise 4 päevane hiline mine Riigi Teataja Lisas oli tingitud Riigi Teataja toimetusele materjali edastamisel tekkinud tehnilistest tõrgetest.

Avalikustamisele mittekuuluvaid deklaratsioone laekus erikomisjonile 30. aprilliks 2007 kokku 139. Perioodil maist detsembrini laekus avalikustamisele mittekuuluvaid deklaratsioone 6 ametiisikult, kes deklareerisid, et nende varaline seis varem esitatust on muutunud.

KVS § 13 lõike 2 kohaselt esitasid suveperioodil erikomisjonile uusi deklaratsioone isikud, kelle varaline seis ja varalised kohustused olid varasema deklaratsiooniga võrreldes oluliselt muutunud (vt KVS § 13 lõige 2) või kes olid nimetatud ametikohale, millega kaasneb deklaratsiooni esitamise kohustus.

Üksteist ametiisikut: Riigikogu liikmed Andres Herkel, Kristen Michael, Erik Salumäe; Riigikohtu liikmed Ott Järvesaar (3 tk) ja Jaak Luik; suursaadikud Tiina Intelmann, Peep Jahilo ja Andres Tropp ning Viru Maakohtu esimees Pavel Gontšarov) deklareerisid oma varandusliku seis muutusi ja üks ametiisik (Ida-Viru maavanema kt Monika Helmerand) esitas deklaratsiooni seoses uuele ametikohale asumisega.

Nende majanduslike huvide deklaratsioonid avalikustati 2007. aasta 25. septembri Riigi Teataja Lisas nr 79.

Väljakujunenud praktika kohaselt viis erikomisjon korrupsioonivastase seaduse § 16 lõike 2 alusel 8 - 25.oktoobrini läbi kõigi Riigikogu liikmete (101), Vabariigi Valitsuse liikmete (14), abiministrite (2) ja maavanemate (15) kontrollküsitluse. Küsitluses osales kokku 132

ametiisikut. Eesmärgiks oli teada saada, kas küsitletute deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas on pärast viimase majanduslike huvide deklaratsiooni esitamist käesoleval aastal toimunud olulisi muutusi või mitte.

Kui küsitletud ametiisikute varaline koosseis või selle struktuur oli nimetatud perioodil korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 2 kohaselt oluliselt muutunud, tuli neil küsitluse käigus komisjonile koheselt esitada uus deklaratsioon.

Uue deklaratsiooni esitas 25 Riigikogu liiget, 3 ministrit, abiminister ja 3 maavanemat.

Seega esitas kontrollküsitluse käigus uue majanduslike huvide deklaratsiooni kokku 31 ametiisikut. Samal perioodil, kuid väljaspool vaheküsitlust, esitas majanduslike huvide deklaratsiooni Lääne maavanema ülesannetesse määratud Maaja Toompuu.

2007. aastal pole erikomisjonil tekkinud talle esitatud deklaratsioonide osas kahtlust, et esitatud deklaratsioonid ei vasta tegelikkusele. Küll aga on kaitsepolitsei pöördunud erikomisjoni poole nõudekirjaga väljastada neile kahe Riigikogu liikme erinevate aastate majanduslike huvide deklaratsioonid.

Komisjon on reageerinud komisjonile laekunud märgukirjadele ja meedias ilmunud kirjutistele.

Kahel korral on komisjon edastanud komisjonile laekunud Keila Linnavolikogu liikme Ago Kokseri avalduse kontrollimiseks Põhja Politseiprefektuurile. Ühes avalduses paluti kontrollida, kas avalduses kirjeldatud juhul Keila Linnavalitsuse liikme Olev Mälli tegevuses ilmnevad huvide konflikti tunnused ja kas ta on rikkunud otsuse tegemisel korruptsioonivastase seaduse sätteid. Teisel juhul paluti kontrollida, kas Keila Linnavolikogu liikme Leino Mäe tegevuses avalduses kirjeldatud juhul ilmnevad huvide konflikti tunnused ja kas ta on rikkunud otsuse tegemisel korruptsioonivastase seaduse sätteid. Kuna korruptsioonivastase seaduse § 26⁸ lõike 2 kohaselt on seadusega kehtestatud töökohta-, tegevus- või toimingupiirangu sätete rikkumisega seotud väärtegade kohtuväliseks menetlejaks politseiprefektuur ja tulenevalt Riigikogu 10. mai 2007. aasta otsuse „Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise komisjoni moodustamine” punktist 6 pidas komisjon vajalikuks edastada mõlemad avaldused sisuliseks kontrollimiseks väärteo kohtuvälisele menetlejale.

Komisjon on käsitlenud oma istungil Piret Reiljani 7. novembri 2007 Äripäeva artiklis „Riigikogulane rendib autot firmalt, isalt või sõbralt” käsitletud teemat ja analüüsis, kas juhul kui Riigikogu liige liisib oma lähisugulasele kuuluvalt firmalt autot ja saab selle kasutamise eest hüvitust Riigikogu Kantseleist on tegemist korruptsioonivastase seaduse sätete rikkumisega.

Komisjon jõudis järeldusele, et antud juhul ei ole tegemist korruptsioonivastase seaduse sätete rikkumisega, küll aga võib nimetatud küsimuses näha Riigikogu mainet kahjustavat eetilist probleemi.

Lähtuvalt ülaltoodust pöördus erikomisjon Riigikogu juhatuse poole ettepanekuga kaaluda Riigikogu Juhatuse 28.06.2007 otsuse nr 74 „Riigikogu liikme tööga seotud kulutuste hüvitamine” punkti 3 regulatsiooni täpsustamise otstarbekust sättega, mis piiraks Riigikogu liikme võimalust saada kuluhüvitust auto liisimise (rentimise) puhul kui auto on liisitud enda sugulase või äriühingu (muu eraõigusliku juriidilise isiku) käest, kus tal endal või tema lähisugulasel on oluline osalus.

1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine

Üheks komisjoni ülesandeks on üleriigiline majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine. Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõike 13 kohaselt on kõik majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjad kohustatud oma üldistatud arvandmed esitama Riigikogu erikomisjonile kahe kuu jooksul, arvates deklaratsioonide esitamisest deklaratsioonihoidjale.

Komisjon jätkas väljakujunenud praktikat, edastades ministeeriumitele, maavalitsustele, avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele, avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude esimeestele ja kohaliku omavalitsuse üksustele (maavalitsuste kaudu) märgukirjad ja küsimustikud.

Põhiseaduslikud institutsioonid (6) ja avalik-õiguslikud ülikoolid (6) esitasid oma arvandmed kõik õigeaegselt.

Tähtajaks, st 2. juuliks 2007 olid arvandmed laekumata kahelt ministeeriumilt 11-st, kahelt maavalitsuselt 15-st, kahelt avalik-õiguslikult juriidilise isiku nõukogult 7-st.

Tähtajaks olid andmed laekumata ka 78 vallavolikogult (194-st) ja 9 linnavolikogult (33-st), laekumata.

Seega esitas tähtaegselt majanduslike huvide deklaratsioonide aruande 60% vallavolikogudest ja 73% linnavolikogudest.

Arvandmete analüüs on esitatud alates leheküljest 13.

1.3. Erikomisjon valimiskampaania rahastamise aruannete kogu ja avalikustajana

Erakonnaseaduse § 12⁴ lõike 1 ja Riigikogu valimise seaduse § 65 lõike 1 (RKVS) kohaselt esitavad erakonnad Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile (edaspidi erikomisjon) 1 kuu jooksul, arvates valimispäevast, aruande Riigikogu valimiskampaania läbiviimiseks tehtud kulutuste ning kasutatud vahendite päritolu kohta. Samuti peavad erikomisjonile aruande esitama ka valimistel kandideerinud üksikkandidaadid. Aruanded tuli erikomisjonile edastada nii paber kandjal allkirjastatult kui ka elektrooniliselt 5. aprilliks 2007. Praktikas kujunes olukord, kus aruanded esitati erikomisjonile 5. aprilliks, kuid erikomisjoni veel juriidiliselt ei eksisteerinud. Erikomisjon moodustati Riigikogu 10. mai otsusega ning komisjonil oli võimalik alustada praktilist tööd nimetatud aruannetega alles maikuu keskel.

Riigikogu juhatuse ja fraktsioonide esindajate nõusolekul avalikustati esitatud aruanded Riigikogu veebilehel aprillikuu lõpus. Enne avalikustamist kontrollisid komisjoni ametnikud aruannete vastavust seaduse nõuetele, nõudsid aruannetes esinevate ebatäpsuste kohta täiendavaid selgitusi ja valmistasid aruanded ette avalikustamiseks.

2007. aasta 4. märtsi Riigikogu valimistel osales 11 erakonda ja 7 üksikkandidaati.

2007. aasta 11. juuniks koostas erikomisjon kokkuvõtte Riigikogu valimistel osalenud erakondade ja üksikkandidaatide valimiskampaania rahastamise aruannetest ja avalikustas selle Riigikogu veebilehel aadressil:

http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/Korruptsioon/kokkuv_te_RKval2007.pdf

Riigikogu valimise seaduse § 67 lõike 3 kohaselt tuleb erakonna ja üksikkandidaadi valimiskampaania kuluaruandes märkida andmed tasumata lepinguliste maksete ja maksmata arvete kohta, kusjuures nende arvete tasumise kohta peavad erakonnad esitama erikomisjonile täiendava aruande.

Erakondade poolt 5. aprilliks 2007 esitatud valimiskampaania kulude aruannetes olid tasumata arved kajastatud järgmiselt.

Erakond	Vahendid	Tasutud kulud	Tasumata kulud	Kõik kokku
Eesti Reformierakond	29 967 470	29 967 470	2 500 000	32 467 470
IRL	13 590 416	13 590 415	6 202 663	19 793 078
SDE	4 437 952	4 437 952	3 504 656	7 942 608
Eesti Keskerakond	27 780 565	27 745 980	13 554 961	41 300 941
Eestimaa Rahvaliid	12 119 679	12 119 679	1 315 140	13 434 819
Erakond Eestimaa Rohelised	2 499 960	2 149 868	350 092	2 499 960
Erakond Eesti Kristlikud Demokraadid	2 618 000	2 617 163	2 315 096	4 932 259
Vene Erakond Eestis	1 450	1 450	21 000	22 450
Konstitutsioonierakond	567 861	567 861	0	567 861
Eesti Iseseisvuspartei	14 350	1 921	9 823	11 744
Eesti Vasakpartei	4 724	4 724	0	4 724

Seadusega on küll reguleeritud, millise tähtaja jooksul peavad erakonnad esitama aruande erakonna ja selle nimekirjas kandideerinud isikute poolt valimiskampaania läbiviimiseks tehtud kulutuste kohta, kuid on reguleerimata, mis ajaks peavad kulud tasutud olema ning mis ajaks tuleb esitada täiendav aruanne.

Komisjon pöördus septembrikuus järelpärimisega seitsme erakonna poole küsimuses, kas nende aruandes kajastatud tasumata arvete maksmisel on toimunud muudatusi.

Erakond Eestimaa Rohelised on erikomisjonile esitanud täiendava aruande arvete tasumise kohta 2007. aasta 4. juunil. Nimetatud aruandest nähtub, et seisuga 13.04.2007 on erakonnal aruandes kajastatud maksmata arvest (350 092 kroonist) tasutud 252 010 krooni ning tasuda jääb summa 98 081 krooni. Kõigi tasumisele kuuluvate maksete tasumise kohta esitati uus täiendav aruanne 23. oktoobril.

Eesti Keskerakond on 2007. aasta 06. juunil erikomisjoni informeerinud, et osa aruandes kajastatud maksmata arvest on tasutud ning et 06. juuni seisuga on tasuda veel kokku 3 500 000 krooni.

7. septembril esitas Eesti Keskerakond täiendava aruande, mille kohaselt oli tasutud veel varem maksmata kulusid summas 1 500 000 krooni. Nimetatud seisuga jäi erakonnal tasuda veel valimiskampaaniaga seotud kulusid 2 000 000 krooni, mille lõpliku tasumise kohta esitas erakond uue täpsustatud aruande 10. detsembril 2007.

Eesti Reformierakonna poolt 8. juunil esitatud täiendavast aruandest nähtub, et täiendavalt on tasutud arveid summas 1 900 000 krooni ja valimiskampaania kulusid on tasuda jäänud veel 600 000 krooni ulatuses.

10. juulil esitas Eesti Reformierakond uue täiendava aruande Riigikogu valimiskampaania kõigi kulude (ülejäanud 600 000 krooni) tasumise ja selleks kasutatud vahendite päritolu kohta.

Eestimaa Rahvaliidu poolt 17. septembril esitatud täiendavast aruandest selgub, et valimiskampaania kuludest on täiendavalt tasutud 845 048,20 krooni. Seega on erakonnal tasuda arveid veel summas 470 092 krooni.

Erakond Isamaa ja Res Publica Liit esitas valimiskampaania rahastamise täiendava aruande 24. septembril, mille kohaselt on erakond tasunud varem maksmata arveid summas 2 685 407 krooni ja maksmata on veel summa 3 517 255 krooni.

Vene Erakond Eestis esitas täiendava aruande 5. oktoobril, millest nähtub, et kõik valimiskampaaniaga seotud kulud summas 21 000 krooni tasuti maikuus.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond esitas valimiskampaania rahastamise täiendava aruande 15. oktoobril. Aruande kohaselt on erakond täiendavalt tasunud maksmata arveid summas 2 543 950,66 krooni ja maksmata on veel 960 704,95 krooni.

Erakond Eesti Kristlikud Demokraadid on näidanud oma aruandes valimiste üldkulusid 4 932 259 krooni, kusjuures sellest oli tasutud arveid 2 617 163 krooni ja tasumata arveid 2 315 096 krooni. Nii põhiaruandest kui novembris esitatud lisaaruandest nähtus, et kasutatud vahenditeks on eraldised riigi eelarvest ja laen eraõiguslikult juriidiliselt isikult.

Erakonnaseaduse § 12¹ lõike 4 kohaselt *võib erakond sõlmida laenu- või krediitilepingu, kui laenuandja või krediidiandja on krediidiasutus ning leping on tagatud erakonna varaga või tema liikmete käendusega.*

Kuna Eesti Kristlikud Demokraadid esitatud aruannete kontrollimisel selgus, et ükski erakonnale laenu andnud ja aruannetes kajastatud äriühing ei ole krediidiasutus, pöördus komisjon erakonna poole ja palus täiendavaid selgitusi, miks on rikutud erakonnaseaduse sätteid ja sõlmitud laenulepingud eraõiguslike juriidiliste isikutega, kes ei ole krediidiasutused.

Tulenevalt erakonnaseaduse § 12⁴ lõikest 2 on komisjon pöördunud Eesti Reformierakonna poole, paludes andmeid selle kohta, kas ja missuguses ulatuses on erakond finantseerinud Reformierakonna nimekirjas kandideerinud Anna-Maria Galojani 2007. aasta Riigikogu valimiste kampaaniat. Järelepärimise esitamisi ajendiks oli meedias käsitletud Anna-Maria Galojani massiivse valimiskampaania tegelik maksumus - kuna Anna-Maria Galojani valimiskampaania rahastamise aruandes oli kampaania kulude maksumuseks märgitud vaid 16 773,20 krooni.

Riigikogu valimise seaduse § 65 lõike 1 (RKVS) kohaselt pidid erikomisjonile aruanded esitama ka valimistel kandideerinud üksikkandidaadid. Riigikogu valimistel osalenud üksikkandidaatidest on vaatamata komisjonipoolsetele järelepärimistele valimiskampaania rahastamise aruanne käesoleva ajani edastamata Kalev Kodul, Svetlana Ivnikskajal ja Vello Burmeistril.

Kuna Riigikogu valimise seaduses puudub regulatsioon valimistel kandideerinud üksikkandidaatide vastutuse kohta aruande mittetähtaegsel esitamisel või esitamata jätmisel,

on erikomisjon aruannete kogujana raskuste ees, kuidas mõjutada Riigikogu valimistel osalenud üksikkandidaate nendele seadusega pandud kohustuste täitmata jätmise korral.

Käesoleval aastal jätkus töö veel ka 2005. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania rahastamise aruannetega. Nimelt olid Eesti Iseseisvuspartei poolt 17. novembril 2005 Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile esitatud aruandes valimiskampaania kulude ja kasutatud vahendite päritolu kohta 2005. aasta 16. oktoobri kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kasutatud vahendid ja kulud kajastatud järgmiselt:

Erakond	Vahendid	Tasutud kulud	Tasumata arved	Kõik kokku
Eesti Iseseisvuspartei	1 300	1 300	12 000	13 300

Seega oli aruandes kajastatud tasumata arveid kokku 12 000 krooni.

Vaatamata varasematele erakonnapoolsetele kirjalikele lubadustele, ei olnud septembriks 2007 täiendavat aruannet esitatud, mistõttu pöördus komisjon nimetatud küsimuses veel kord kirjaliku järelepärimisega Eesti Iseseisvuspartei poole, juhtides ühtlasi tähelepanu erakonnaseaduse §-le 12¹⁵, mille kohaselt on valimiskampaania rahastamise avalikustamise korra rikkumise eest erakonnale ette nähtud rahaline karistus.

Eesti Iseseisvuspartei täiendav aruanne 2005. aasta 16. oktoobri kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kõigi kulude tasumise ja selleks kasutatud vahendite kohta laekus komisjonile 10. detsembril 2007.

Sügisistungjärgu alguses asus erikomisjon kujundama komisjoni seisukohta erakondade rahastamise läbipaistvuse ja kontrollimehhanismide tõhustamise teemal. Nimetatud küsimuse arutelu käigus korraldati kohtumine ka õiguskantsler Allar Jõksiga. Komisjoni liikmed jõudsid järeldusele, et kõiki erakondi puudutavas küsimuses tuleks otsus vastu võtta võimalikult konsensuslikult. Kuna nimetatud küsimuses ei olnud komisjoniliikmed ühel arvamusel, jõuti järeldusele, et otstarbekas on ära oodata Riigikohtu põhiseadusliku järelevalve kohtulahend, seda analüüsida ja pärast seda kujundada komisjoni seisukoht.

1.4. Komisjoni istungid

Ajavahemikul maist kuni detsembrini 2007 on toimunud 18 komisjoni istungit. Lisaks deklaratsioonihoidja ja valimiskampaania rahastamise aruannete kogumise, avalikustamise ja kontrollimisega seotud kohustuste täitmisele on komisjon korraldanud käesoleval aastal rida kohtumisi, samuti arutanud järgmisi teemasid:

1. Kokkuvõtte koostamine 2007. aasta Riigikogu valimistel osalenud erakondade ja üksikkandidaatide valimiskampaania rahastamise aruannetest.
2. Kohtumine õiguskantsler Allar Jõksiga, teemaks erakondade rahastamine ja kontrollimehhanismide tõhustamine.
3. Komisjoni seisukoha kujundamine riigieelarve kontrollikomisjonile Riigikontrolli 2008. aasta tööplaani kohta;
4. Kohtumine justiitsminister Rein Langiga, et saada ülevaade kehtiva korrupsioonivastase strateegia „Aus Riik” meetmetest ja saavutustest ning aastateks 2008 - 2012 kavandatavast uuest korrupsioonivastasest strateegiast;

5. Kohtumine Ühingu Korruptsioonivaba Eesti kaasesimehe Tarmu Tammerkiga, eesmärgiks informatsiooni saamine Transparency Internationali korruptsioonitajumise uuringust ning korruptsiooniteematika kitsaskohtadest Eestis.
6. Kohtumine Euroopa Nõukogu korruptsioonivastaste riikide ühenduse (GRECO) Eesti delegaadiga, et saada infot GRECO poolt läbi viidud hindamisaruannetest Eesti kohta, II ringi hindamisaruande soovitude täitmisest ja III hindamisvooru temaatikast.
7. Kohtumine Euroopa Nõukogu korruptsioonivastaste riikide ühenduse (GRECO) ekspertidega, teemaks erakondade rahastamise läbipaistvus ja kontroll (Eesti III hindamisvoor);
8. Komisjoni pöördumine Riigikogu juhatuse poole ettepanekuga kaaluda Riigikogu juhatuse 28.06.2007 otsuse nr 74 punkti 3 regulatsiooni täpsustamist.
9. Komisjonile laekunud avalduste läbivaatamine (Ago Kokseri taotlus Olev Mälli tegevuse kohta; Ago Kokseri kiri Keila Linnavolikogu liikme Leino Mäe tegevuse kohta; Ago Kokseri kaebus väärteomenetluse lõpetamise määruse kohta väärteoasjas 230107000093; Ago Kokseri taotlus Keila Linnavolikogu esimehe Andrus Loogi tegevuse kohta, Egon Vaksi avaldus, Leo Luusi avaldus).
10. Erikomisjoni 2007. aasta tööaruande läbivaatamine ja ülevaade korruptsioonivastase seaduse kohaldamisest 2007. aastal

2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed

2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused

Ministritele saadeti 2007. aastal vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Ametiisikute kategooriad ja arv iga kategooria lõikes, kes esitasid MHD, ja laekunud deklaratsioonide arv kokku:

1.1 Teie ministeeriumis;

1.2 ministeeriumi valitsemisala ametites ja inspektsioonides ja teistes riigiasutustes;

1.3 ministeeriumi hallatavates riigiasutustes;

1.4 valitsemisalasse kuuluvate äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;

1.5 valitsemisalasse kuuluvate eraõiguslike sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed.

2. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv.

3. Kas oli deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid)? Märkida arv.

4. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.

5. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.

6. Ametiisikute arv ministeeriumis ja valitsemisalal, kes deklareerisid, et nad saavad regulaarselt muud tulu (MHD vorm p 12).

7. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

8. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

9. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

10. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas esitas majanduslike huvide deklaratsiooni (edaspidi MHD) **18 669** ametiisikut (seega laekus 2007. aastal 501 deklaratsiooni vähem kui 2006. aastal).

	Ministeerium	Ministeeriumis	Valitsemisalas	Kokku	s.h muu tulu deklareerijad
1	Haridus- ja Teadusministeerium	64	162	226	103
2	Justiitsministeerium	67	2419	2486	422
3	Kaitseministeerium	229	2974	3203	836
4	Keskkonnaministeerium	267	412	679	185
5	Kultuuriministeerium	70	165	235	146
6	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	270	355	625	288
7	Põllumajandusministeerium	36	592	628	112
8	Rahandusministeerium	188	1217	1405	247
9	Siseministeerium	688	8202	8890	1371
10	Sotsiaalministeerium	74	41	115	34
11	Välisministeerium	177	0	177	32
	Kõik kokku	2130	16539	18669	3776

Deklaratsioonide esitamise ja täitmisega seotud korrupsioonivastase seaduse (edaspidi KVS) sätestatud rikkumiste arv ministeeriumides ja nende valitsemisalas on jätkuvalt suurenenud. **Hilinemisega** esitas deklaratsiooni **655¹** (98 võrra rohkem kui 2006. aastal), **osaliste andmetega** **705** ametiisikut (330 võrra rohkem kui 2006. aastal). Õigeks ajaks ei laekunud Haridus- ja Teadusministeeriumis 91, Justiitsministeeriumis 100, Kaitseministeeriumis 128, Keskkonnaministeeriumis 11, Kultuuriministeeriumis 14, Põllumajandusministeeriumis 1, Rahandusministeeriumis 93, Siseministeeriumis 187, Sotsiaalministeeriumis 30 deklaratsiooni.

Ministeeriumidele saadetud küsimustiku punkt 3 kohaselt tuli märkida deklaratsiooni esitamisest keeldujate arv. **Keeldujaid** (sh deklaratsiooni mitteesitajaid) oli 2007. aastal kokku **292** isikut (2006. aastaga võrreldes on see arv vähenenud 26 isiku võrra).

Deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid) ei olnud Keskkonnaministeeriumis, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis ja Välisministeeriumis.

Haridus- ja Teadusministeeriumi andmete järgi on deklaratsiooni esitamisest keeldunud neli ametiisikut. Keeldumise põhjusena on välja toodud asjaolu, et deklaratsioon on esitatud põhitöökoha deklaratsioonihoidjale ning ei ole nõustunud esitama koopiat teistele selleks volitatud deklaratsioonihoidjatele.

Justiitsministeeriumi esitatud aruandes on märgitud, et deklaratsiooni jättis esitamata 189 ametiisikut.

Kultuuriministeeriumi aruandes oli deklaratsiooni mitteesitajate arvuks märgitud 78.²

Valitsusasutused reageerisid seaduse rikkumisele (küsimustiku punkt 5) järgmiselt: ametiisikute poole pöördui meeldetuletuskirjadega, nõuti seletuskirju, tehti nii suulisi kui

¹ Arvud sisaldavad andmeid nii ministeeriumi kui valitsemisala asutuste kohta.

² Kultuuriministeeriumi deklaratsioonihoidja märgib üheks võimalikuks mitteesitamise põhjuseks deklaratsioonide esitamist põhitöökoha deklaratsioonihoidjale.

kirjalikke märkusi ning paluti deklaratsioonides esinevad ebatäpsused parandada. Samuti teavitati deklaratsioonide esitajaid, et mitteesitamise korral edastatakse materjalid vääртеomenetluse alustamiseks politseiasutustele (Justiitsministeerium, Kaitseministeerium, Siseministeerium).

Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud aruande kohaselt saadeti kõigile ametiisikutele, kes jätsid deklaratsiooni tähtpäevaks esitamata, mitmekordsed meeldetuletused. Isikutega, kes ei olnud ka juunikuuks deklaratsioone esitanud, võeti personaalselt ühendust ka telefoni teel. Paljude tähtpäevaks deklaratsiooni esitamata jätnud isikute puhul oli tegemist endiste koolijuhtidega, endiste sihtasutuste kontrollorganite liikmetega, kes ei olnud teadlikud kohustusest esitada deklaratsioone ka kaks aastat peale ametist lahkumist.

Kultuuriministeeriumi esitatud aruandes on välja toodud, et tahtlikke seaduserikkumisi ei ole olnud, kuigi aruandest nähtub, et deklaratsiooni on esitamata jätnud 78 ametiisikut. Siin on sisuliselt tegemist seaduserikkumisega.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Välisministeeriumi esitatud aruande kohaselt ei ole ükski isik deklaratsiooni esitamisest keeldunud, samuti ei ole esinenud deklaratsiooni osalist täitmist ja sellest lähtuvalt pole deklaratsioonihoidja reageerimist aruandes välja toodud.

Sotsiaalministeeriumi deklaratsioonide hoidja taunib isikute käitumist, kes ei täida seaduses toodud nõudeid, kuid nõustub ka levinud seisukohaga, et deklaratsioonide kogumine, analüüs ja arhiveerimine peaks toimuma tsentraalselt, et vältida dubleerimist.

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas on muu tulu saajaid kokku **3838**, see on kõikidest eespool toodud deklarantidest 20,6% (2006. aastal 37,4%).

Ministeeriumide esitatud andmete alusel pole 2007. aastal korruptsioonikahtlusi olnud Haridus- ja Teadusministeeriumis, Justiitsministeeriumis, Kaitseministeeriumis, Kultuuriministeeriumis, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, Põllumajandusministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis ja Välisministeeriumis ning nende valitsemisalades.

Haridus- ja Teadusministeeriumis kontrolliti osaliselt kõigi ametiisikute deklaratsioone. Kontrollimisel võrreldi p 5 „Ametipalga aste ja ametipalk” vastavust tegelikult kehtivatele andmetele; p 6 „Kinnisvara” andmeid võrreldi kinnistusraamatu andmetega; p 10 „Võlad pankadele” kajastatud eluasemelaenu puhul kontrolliti, kas p 11 on näidatud ka kehtivad hüpoteegid ning võrreldi neid kinnistusraamatu andmetega; p 8 „Aktsiad, osad ja muud väärtpaberid” puhul kontrolliti äriregistri andmetel isikute osalust äriühingutes.

Justiitsministeeriumis ja tema valitsemisalas on deklaratsioone kontrollitud Tartu Vanglas 31 korral ja Murru Vanglas 15 korral. Teistes valitsemisala asutustes ei ole deklaratsioonide kontrollimisi esinenud.

Kaitseministeeriumis ja tema valitsemisalas pole deklaratsioonihoidjate poolt 2007. aastal majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi teostatud. Regulaarselt on riigisaladusele juurdepääsulubade vormistamisel edastatud ministeeriumi ametnike majanduslike huvide deklaratsioonide koopiaid Kaitsepolitseiametile, kes teostab luba taotlejate isikute suhtes julgeolekukontrolli.

Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas ei ole majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi esinenud. Korruptsioonikahtlusi on esinenud ühe isiku puhul (peadirektor), korruptsioonijuhtumeid ei ole olnud ja vastutusele võtmiseks kedagi esitatud ei ole.

Põllumajandusministeeriumis on kontrollimisi esinenud kokku kahel korral (Taimetoodangu Inspeksioon, 2 büroojuhatajat). Ühtegi korruptsioonijuhtumit avastatud ei ole ja kedagi ei ole vastutusele võetud.

Rahandusministeeriumis ning ministeeriumi valitsemisalas olevas Statistikaametis ja Riigihangete Ametis ei ole 2007. aastal majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi läbi viidud. Maksu- ja Tolliametis on kontrollitud ühe vanemametniku MHD-s kirjeldatud andmete õigsust. Kontrolli käigus kohustati vanemametnikku koheselt viima oma tegevus vastavusse Maksu- ja Tolliameti peadirektori käskkirjaga sätestatud ametnikule esitatavate lisanõuetega.

Rahandusministeeriumis ja tema valitsemisalasse kuuluvates Maksu- ja Tolliametis, Statistikaametis ning Riigihangete Ametis ei ole korruptsioonijuhtumeid avastatud.

Siseministeeriumi valitsemisalas on kontrollitud kuue ametiisiku (Ikla piiripunkti allohvitseri-koerajuh, Pärnu piirivalvekordoni piirivalvuri, Lääne Piirivalvepiirkonna logistikajaoskonna ökonomist-analüütiku, personaliosakonna juristi, Politseiametis teenistuja-spetsialisti ja Päästeametis teenistuja) majanduslike huvide deklaratsioone.

Korruptsioonijuhtumeid majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisel ei ole avastatud. Korruptsioonivastase seaduse § 21 lõike 1 alusel võttis politsei vastutusele kaks teenistusest lahkunud endist piirivalvurit. Politseiamet on esitanud taotluse 25 endise politseiametniku-teenistuja vastutusele võtmiseks vääртеomenetluse korras.

Sotsiaalministeerium on esitanud avalduse Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse endise direktori tegevuse uurimiseks. Kriminaalasja menetlemine arvandmete esitamise ajal (06.07.2007) jätkus.

2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid

Põhiseaduslike institutsioonidena käsitab erikomisjon **Vabariigi Presidendi Kantseleid, Riigikogu Kantseleid, Riigikantseleid, Riigikohut, Riigikontrolli ja Õiguskantsleri Kantseleid**. Need institutsioonid esitavad andmeid ilma küsimustikku saamata. Deklaratsiooni esitajad on määratletud asutuste juhtide poolt KVS § 14 lõike 1 alusel. Kokku laekus põhiseaduslike institutsioonide ametiisikutelt **209** (2006. aastal 204) deklaratsiooni. Kõik deklaratsioonid esitati õigeaegselt.

Riigikantseleis laekus kokku 100 (2006. aastal 97) deklaratsiooni, s.h 61 deklaratsiooni Riigikantselei ametnikelt, 26 deklaratsiooni Riigikantselei haldusalas asuva Rahvusrhiivi ametnikelt, üks deklaratsioon hallatava asutuse juhilt ja 12 ministeeriumide kantsleritelt. Riigikogu Kantseleis laekus kokku **56** (2006. aastal 53) deklaratsiooni, Vabariigi Presidendi Kantseleis **9** deklaratsiooni (2006. aastal 10) (kantselei direktori asetäitja, osakondade juhtajad, talituste juhatajad), Riigikohtus **6** deklaratsiooni (2006. aastal 8) (personalijuht Riigikohtu direktori ülesannetes, osakondade juhatajad), Riigikontrollis **26** deklaratsiooni (peakontrolörid, direktorid, riigikontrolöri nõunikud, teenistuse juhatajad ja auditijuhid) ja Õiguskantsleri Kantseleis **12** deklaratsiooni (2006. aastal 11) (õiguskantsleri asetäitja-nõunikud, kantselei direktor, osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunikud, finantsnõunik-

pearaamatupidaja, referent haldusküsimustes, õiguskantsleri abi, üldosakonna juhataja abi, asjaajamise referent, infonõunik-arhivaar).

Muud tulu saab Riigikantseleis 37 ametiisikut, Riigikogu Kantseleis 25 ametiisikut, Vabariigi Presidendi Kantseleis 3 ametiisikut. Riigikohtus regulaarselt muud tulu saavaid ametiisikuid deklaratsioonide kohaselt ei ole. Õiguskantsleri Kantselei ja Riigikontroll ei ole oma aruandes muud tulu saanud isikute kohta informatsiooni esitanud.

2.3. Maavalitsused

Deklaratsiooni esitajad on siin määratletud asutuste juhtide poolt KVS § 14 lõike 1 alusel. Erikomisjonile edastasid andmed kõik 15 maavalitsust. Maavalitsuste esitatud andmete üksikasjalikum ülevaade on toodud alljärgneva tabeli kujul.

	Maavalitsus	Maavalitsuse ametnik	Maavalitsuse hallatava riigiasutuse juht	SA juhatuse ja nõukogu liikmed	Kokku	sh muu tulu deklareerijad
1	Harju Maavalitsus	68	6	1	75	49
2	Hiiu Maavalitsus	29	2	28	59	13
3	Ida-Viru Maavalitsus	56	6		62	14
4	Jõgeva Maavalitsus	39	3	12	54	30
5	Järva Maavalitsus	34	1	14	49	11
6	Lääne Maavalitsus	42	7	7	56	1
7	Lääne-Viru Maavalitsus	54	2	8	64	4
8	Põlva Maavalitsus	17	3	1	21	11
9	Pärnu Maavalitsus	46	3	8	57	12
10	Rapla Maavalitsus	40	5	7	52	12
11	Saare Maavalitsus	30	4		34	11
12	Tartu Maavalitsus	50	5	4	59	22
13	Valga Maavalitsus	30	3	26	59	13
14	Viljandi Maavalitsus	46	6	9	61	27
15	Võru Maavalitsus	18	1	3	22	10
	Kokku	599	57	128	784	240

Seega on maavalitsuste ametiisikud ja maavalitsuste hallatavate riigiasutuste juhid ning sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed erikomisjonile saadetud arvandmete alusel esitanud ühtekokku **784** deklaratsiooni.

Hilinemisega esitas deklaratsiooni **39**, deklaratsiooni jättis **esitamata 18** ja **osaliste andmetega** esitas deklaratsiooni **3 ametiisikut**.

Ametiisikute arv maavalitsustes ja maavalitsuste hallatavates riigiasutustes, kes deklareerisid regulaarse muu tulu saamist, oli **240**.

2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid

Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid on KVS § 14 lõike 9 järgi majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjaks ülikooli osalusega äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmetele ning ülikooli asutatud sihtasutuse tegevjuhile, juhatuse ja nõukogu liikmetele.

Tallinna Ülikool on asutaja kahes sihtasutuses: SA Ülikoolide Keskus Saaremaal ja Tallinna Pedagoogikaülikooli Arendusfond. Tallinna Ülikooli rektorile esitati käesoleval aastal sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmete poolt kokku **6** majanduslike huvide deklaratsiooni.

Tallinna Tehnikaülikool osaleb kaheksas sihtasutuses (Eesti Infotehnoloogia SA, SA TTÜ Arengufond, Tallinna Tehnoloogiapargi Arendamise SA, SA TTÜ Materjalitööstustehnoloogiate Siirdekeskus, SA Eesti Tehniliste Põllukultuuride Töötlemispark, SA Strateegiliste Algatuste Keskus, SA Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal) ja viies äriühingus (AS Vähiuuringute Tehnoloogia Arenduskeskus, OÜ Haridusmeedia, OÜ Sütiste Maja, OÜ Eliko Tehnoloogia Arenduskeskus, OÜ TTÜ Sport).

Kokku laekus majanduslike huvide deklaratsioonide **49**, neist **6** hilines; deklaratsiooni jättis esitamata **27**, esitamisest keeldujaid oli (vastuskiri) **1**.

Tartu Ülikool osaleb seitsmes äriühingus (Eesti Nanotehnoloogiate Arenduskeskuse AS, OÜ Tartu Ülikooli Tehnoloogiapark, OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, OÜ TÕ Kesklinna Apteek, OÜ TÕ Kirjastus, OÜ TÕ Raamatupood, OÜ TÕ Tamme Apteek) ja kümnes sihtasutuses (SA Eesti Agrenska Fond, SA Juridicum, SA Strateegiliste Algatuste Keskus (SA tegevus peatatud), SA Tartu Teaduspark, SA Teaduskeskus Ahhaa, SA TÕ Kliinikum, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, Tartu Ülikooli SA, SA Eesti Õiguskeskus, Eesti Infotehnoloogia SA).

Deklaratsioonide laekus **88**, nendest 30. aprilliks 2007 (k.a) **61**. Esitamata jäetud deklaratsioonide koguarv oli **16**.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia on asutaja ühes sihtasutuses (SA Tartu Muusikafestivalid), kus tal on kaks esindajat ja mõlemad nõukogu liikmed on tähtjaks deklaratsiooni esitanud. Seega on deklaratsioonide üldarv **2**.

Eesti Maaülikooli andmetel laekus rektorile osauhingute juhatuse liikmete, sihtasutuste juhatuste tegevjuhtide ning nõukogu liikmete poolt **8** deklaratsiooni.

Eesti Kunstiakadeemia osaleb OÜ-s MoeMix ja SA-s G9. Akadeemia rektori andmetel laekus rektorile **38** majanduslike huvide deklaratsiooni, neist **12** esitati mittetähtaegselt ja esitamata on **4** deklaratsiooni.

Kokku laekus avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele **191** majanduslike huvide deklaratsiooni, tähtjaks ei laekunud **37** deklaratsiooni ja deklaratsiooni esitamisest keeldujaid oli **17**.

2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud

Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud on sama avalik-õiguslike juriidiliste isikute juhatuste liikmete deklaratsioonihoidjaks (KVS § 14 lõige 8).

Eesti Arengufondi nõukogule laekus ühe juhatuse liikme deklaratsioon.

Eesti Haigekassa nõukogule esitas 2007. aastal deklaratsiooni kokku **5** juhatuse liiget.

Eesti Töötukassa nõukogule **4** ametiisikut: 3 juhatuse liiget ja endine juhatuse liige.

Eesti Rahvusringhäälingu nõukogule kõik Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio juhatuse praegused (7) ja endised (1) liikmed – kokku **8** deklaratsiooni.

Rahvusooperi „Estonia” nõukogule esitati **1** deklaratsioon.

Tagatisfondi nõukogule esitati **1** deklaratsioon, mis on kajastatud Eesti Panga esitatud arvandmetes.

Eesti Pangale laekus **6** deklaratsiooni.

2.6. Kohalike omavalitsuste (valdade/ linnade) volikogude andmed

Linnade ja valdade volikogu esimeestele saadeti vastamiseks järgmine küsimustik:

1. Kes ametiisikutest esitasid MHD volikogu poolt määratud komisjonile?
 - 1.1 volikogu liikmed;
 - 1.2 volikogu ametiisikud;
 - 1.3 valla- /linna valitsuse ametiisikud;
 - 1.4 valla/ linna ametiasutuste juhid;
 - 1.5 valla/ linna ametiasutuse hallatavate asutuste juhid;
 - 1.6 omavalitsuse osalusega äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
 - 1.7 omavalitsuse osalusega eraõiguslike sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmed.
2. Laekunud deklaratsioonide (MHD) üldarv.
3. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv.
4. Kas oli deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid)? Märkida arv.
5. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt ? Märkida arv.
6. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.
7. Ametiisikute arv, kes deklareerisid, et nad saavad regulaarselt muud tulu (MHD vorm p 12).
8. Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv.
Kelle MHD-d, millal ja kus avalikustatakse KVS § 15 lõike 3 kohaselt.
9. Avalikustamisele mittekuuluvate deklaratsioonide üldarv.
10. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
11. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
12. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
13. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

2.6.1. Andmed linnadelt

Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmeid esitas **33** linnavolikogu. Ühtekokku laekus **4340** majanduslike huvide deklaratsiooni: Elva 46, Haapsalu 103, Jõgeva 80, Kallaste 19, Keila 64, Kiviõli 50, Kohtla-Järve 145, Kunda 32, Kuressaare 97, Kärkla 31, Loksa 39, Maardu 32, Mustvee 22, Mõisaküla 39, Narva 99, Narva-Jõesuu 25, Paide 64, Paldiski 33, Põltsamaa 56, Põlva 45, Pärnu 160, Püssi 15, Rakvere 81, Saue 45, Sillamäe 40, Sindi 23, Tallinn 2043, Tartu 507, Tõrva 30, Valga 57, Viljandi 75, Võhna 26, Võru 117.

Esitamise tähtaega rikkus **190** ametiisikut, s.o 4,8% (2006. aastal oli 3,8%). Deklaratsiooni esitamisest keeldus **29** (15 võrra vähem kui 2006. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas **227** ametiisikut (2006. aastal esitati 188 osaliste andmetega deklaratsiooni). Muu tulu saamist on deklareerinud **2049** (s.o 47,2%). 2006. aastal oli muu tulu saajaid 46,8%. Ajalehtedes ja linnade kodulehekülgedel avalikustati **1194** deklaratsiooni (s.o 27,5%), eelmise aasta avalikustamise protsent oli 25,6.

Arvandmete esitamise ajaks korruptsioonikahtlusi, MHD-de kontrollimisi ning avastatud korruptsioonijuhtumeid esinenud ei olnud, samuti ei olnud ühtegi ametiisikut esitatud vastutusele võtmiseks.

2.6.2. Andmed valdadelt

Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmeid esitas **194** vallavolikogu. Ühtekokku laekus **5680** majanduslike huvide deklaratsiooni: Abja 25, Aegviidu 21, Ahja 23, Alajõe 17, Alatskivi 31, Albu 21, Ambla 22, Anija 47, Antsla 43, Are 26, Aseri 28, Audru 46, Avinurme 24, Emmaste 11, Haanja 18, Haaslava 25, Halinga 48, Haljala 55, Halliste 21, Hanila 26, Harku 40, Helme 19, Hummuli 29, Häädemeeste 46, Iisaku 29, Illuka 12, Imavere 25, Juuru 19, Jõelähtme 66, Jõgeva 42, Jõhvi 47, Järva-Jaani 40, Järvakandi 30, Kaarma 39, Kadrina 49, Kaisma 9, Kaiu 26, Kambja 26, Kanepi 32, Kareda 19, Karksi 55, Karula 21, Kasepää 23, Kehtna 47, Keila 32, Kernu 30, Kihelkonna 22, Kihnu 18, Kiili 30, Koeru 26, Kohila 45, Kohtla 16, Kohtla-Nõmme 15, Koigi 24, Kolga-Jaani 18, Konguta 15, Koonga 17, Kose 42, Kullamaa 21, Kuusalu 50, Kõlleste 15, Kõo 18, Kõpu 14, Kõue 24, Kõrgesaare 13, Käina 22, Kärla 18, Käru 11, Laekvere 27, Laeva 18, Laheda 22, Laimjala 19, Lasva 19, Lavassaare 14, Leisi 33, Lihula 43, Lohusuu 19, Luunja 22, Lüganduse 22, Lümända 20, Maidla 19, Martna 18, Meeksi 14, Meremäe 36, Mikitamäe 27, Misso 25, Mooste 18, Muhu 18, Mustjala 18, Mõniste 17, Mäetaguse 32, Mäksa 15, Märjamaa 60, Nissi 27, Noarootsi 15, Nõo 19, Nõva 22, Orava 23, Orissaare 22, Oru 22, Otepää 87, Padise 27, Paide 31, Paikuse 37, Paistu 26, Pajusi 32, Pala 30, Palamuse 34, Palupera 20, Peipsiääre 17, Pihla 17, Piirissaare 10, Puhja 27, Puka 19, Puurmanni 26, Põdrala 22, Põltsamaa 45, Põlva 28, Pärsti 45, Põide 23, Pühalepa 22, Raasiku 30, Rae 50, Raikküla 20, Rakke 47, Rakvere 32, Rannu 14, Rapla 63, Ridala 44, Risti 23, Roosna-Alliku 20, Ruhnu 9, Rõngu 42, Rõuge 39, Rägavere 29, Röpina 56, Saarde 37, Saare 14, Saarepeedi 16, Saku 66, Salme 23, Sangaste 27, Saue 33, Sauga 38, Sonda 18, Surju 17, Suure-Jaani 74, Sõmerpalu 19, Sõmeru 17, Tabivere 27, Taebla 27, Taheva 19, Tahkuranna 26, Tamsalu 70, Tapa 79, Tartu 26, Tarvastu 16, Toila 32, Tootsi 15, Torgu 12, Tori 42, Torma 34, Tudulinna 15, Tõlliste 33, Tõstamaa 17, Tähtvere 21, Türi 117, Urvaste 12, Vaivara 37, Valgjärve 21, Valjala 20, Vara 24, Varbla 18, Varstu 26, Vasalemma 28, Vastse-Kuuste 18, Vastseliina 38, Veriora 23, Vigala 29, Vihula 46, Viimsi 76, Viiratsi 24, Vinni 68, Viru-Nigula 24, Vormsi 21, Võnnu 25, Võru 31, Väike-Maarja 67, Vändra alev 32, Vändra vald 24, Värskä 40, Väätä 26, Öru 12, Ülenurme 31.

Esitamise tähtaega rikkus **288** ametiisikut, s.o 5,07% (2006. aastal 4,57%). Deklaratsiooni esitamisest keeldus **98** (38 võrra rohkem kui 2006. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas **87** ametiisikut (1 võrra rohkem kui 2006. aastal). Muu tulu saamist on deklareerinud **3236** isikut (s.o 56,97%). 2006. aastal moodustas muu tulu saajate hulk 55,37% deklarantide arvust. Deklaratsioonidest avalikustati **3929** (s.o 69,17%). 2006. aastal oli avalikustamise protsent 69,4.

Enamasti avalikustati ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioone kohalikes ajalehtedes ja valdade kodulehekülgedel. Samuti sai mõnes vallas nendega tutvuda raamatukogus ja vallavalitsuse ruumis.

Arvandmete esitamise ajaks esines vallavolikogudes korrupsioonikahtlusi kahel juhul. Kontrollimisi viidi läbi kahel korral, mille käigus kontrolliti 20 ametiisiku majanduslike huvide deklaratsioone. Esitatud andmete põhjal esines üks korrupsioonijuhtum ja vastutusele võeti kaks volikogu liiget.

2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2007. aastal

MHD-de laekumised

Jrk	Deklaratsioonihoidja	MHD arv 2007	MHD arv 2006	Võrdlus 2006
1.	Riigikogu korrupsioonivastane erikomisjon	347	353	-6
2.	Ministeeriumid	2130	2331	-201
	Valitsemisalad	16539	16839	-300
	Ministeeriumid ja valitsemisalad			
	Kokku	18669	19170	-501
3.	<u>Põhiseaduslikud institutsioonid</u>			
	Riigikogu Kantselei	56	53	+3
	Vabariigi Presidendi Kantselei	9	10	-1
	Riigikantselei	100	97	+3
	Riigikohus	6	8	-2
	Õiguskantsleri Kantselei	12	11	+1
	Riigikontroll	26	25	+1
	Kokku	209	204	+5
4.	Maavalitsused ja nende hallatavad riigiasutused	784	794	-10
5.	Avalik-õiguslikud ülikoolide äriühingute ja sihtasutuste tegevjuhtide, juhatuste ja nõukogude liikmete kohta (MHD-d esitatakse ülikooli rektorile)			
	Eesti Kunstiakadeemia	38	22	+16
	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2	2	0
	Eesti Maaülikool	8	9	-1
	Tallinna Ülikool	6	5	+1
	Tallinna Tehnikaülikool	49	62	-13
	Tartu Ülikool	88	98	-10
	Kokku	191	198	-7
6.	Eesti Pank sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmete kohta	6	7	-1
7.	Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude andmed juhatuste liikmete kohta			
	Eesti Arengufondi nõukogu	1	- ³	+1
	Eesti Haigekassa nõukogu	5	6	-1
	Eesti Töötukassa nõukogu	4	6	-2
	Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu	0	0	0
	Eesti Kultuurkapitali nõukogu	0	0	0
	Rahvuskooperi „Estonia” nõukogu	1	1	0
	Ringhäälingunõukogu	8	11	-3
	Tagatisfondi nõukogu	0	0	0
	Kokku	19 ⁴	24	-5
8.	Kohalike omavalitsuste volikogude andmed:			
	linnavolikogud (33 linna)	4340	4401	-61
	vallavolikogud (194 valda)	5680	5705	-25
	Kokku	10020	10106	-86
	Kokku on Eestis esitatud	30245	30856	-611

³ Eesti Arengufond on 2006. aastal Eesti Arengufondi seaduse alusel algatatud avalik-õiguslik organisatsioon, mille eesmärk on algatada ja toetada Eesti majanduses ja ühiskonnas muutusi, mis aitavad ajakohastada majandusstruktuuri, tagada ekspordi kasvu ning luua kõrget kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti.

⁴ Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

KVS-i rikkumised 2007. aastal erikomisjonile esitatud andmete alusel

Seaduserikkumine väljendus	Isikute arv 2007. aastal	Isikute arv 2006. aastal	Võrdlus 2006. aastaga
MHD tähtjaks mitteesitamine	1209	1027	+182
MHD üldse esitamata jätmise või ammisest keeldumine	454	450	+4
MHD vaid osaline täitmine	1022	656	+366
Kokku	2685	2133	+552

Võrreldes eelneva aastaga on märgata majanduslike huvide deklaratsioonidega seotud KVS-i sätete rikkumise mõningast suurenemist. Rikkujate üldarv (**2685**) on suurenenud 552 võrra. Jätkuvalt on suurenenud deklaratsiooni osaliselt täitnud ametiisikute arv (1022 ametiisikut), mis võib olla tingitud deklaratsioonihoidjate suurenenud teadlikkusest märgata esitatud deklaratsioonides puudujääke.

Valdavalt on deklaratsiooni esitamisest keeldujateks endised ametiisikud, kes peavad deklaratsiooni esitama 2 aastat pärast ametikohalt lahkumist. Samuti on KVS-i sätete rikkujateks ametiisikud, kes on esitanud deklaratsiooni põhitöökohta ja keeldunud esitamast seda teistele, selleks volitatud deklaratsioonihoidjatele.

Erikomisjon, näidates KVS-i rikkumiste koondarvu - 2685 rikkumist, toob avalikkuse ette ka avalikustatud andmed, mille tingib KVS §-s 18 toodud nõue:

§ 18. Deklaratsiooni esitamata jätmise

(1) Käesoleva seaduse §-s 13 sätestatud tähtjaks deklaratsiooni mõjuva põhjuseta esitamata jätmise toob kaasa vastutuse seadusega sätestatud korras. Mõjuva põhjusena on käsitletavat deklaratsiooni esitaja haigus või muud temast sõltumatud asjaolud, mis takistasid deklaratsiooni tähtjaks esitamist.

(2) Kui ametiisik jätab deklaratsiooni tähtpäevaks esitamata, on see töö- või teenistuskohustuste rikkumine ja ametiasutust diskrediteeriv tegu, mis toob kaasa seadusega sätestatud distsiplinaarvastutuse või vastutuse käesolevas seaduses sätestatud ametialase väärteo eest.

(3) Käesoleva seaduse § 15 lõikes 2 või 3 nimetatud ametiisiku poolt deklaratsiooni tähtpäevaks esitamata jätmise korral avaldab Riigikogu esimees, vastav minister, asutuse juht või kohaliku omavalitsuse volikogu esimees selle kohta ametliku teate Riigi Teataja Lisas ühe kuu jooksul, arvates seaduserikkumise teatavaks saamisest.

Riigi Teataja Lisas avalikustatud andmed KVS-i rikkumiste kohta
KVS § 18 lõike 3 nõude täitmiseks

Avalikustamise kuupäev	RTL nr	Avalikustaja	Kelle rikkumise kohta
25.09.2007	74	Puurmanni Vallavolikogu	1 volikogu liige ja 1 vallavalituse liige on jätnud MHD esitamata
26.07.2007	61	Häädemeeste Vallavolikogu	2 volikogu liiget on jätnud MHD tähtpäevaks esitamata
26.07.2007	61	Rae Vallavolikogu	7 ametiisikut ei esitanud MHD tähtaegselt
11.07.2007	57	Jõhvi Vallavolikogu ja Jõhvi Vallavalitsus	5 endist vallavolikogu ja -valitsuse liiget ei esitanud MHD tähtaegselt
6.07.2007	56	Väätsa Vallavolikogu	5 volikogu liiget, 1 lasteaia juhataja on jätnud MHD tähtpäevaks esitamata; 1 endine lasteaia juhataja, 1 endine raamatukogu juhataja ja 1 endine Väätsa Vallavalitsuse liige on jätnud MHD esitamata.
6.07.2007	56	Jõgeva Vallavalitsus	1 vallavalitsuse liige ei esitanud MHD tähtaegselt
26.06.2007	51	Pajusi Vallavolikogu	1 vallavolikogu liige ei esitanud MHD tähtaegselt
26.06.2007	51	Türi Vallavolikogu	2 vallavolikogu liiget ei esitanud MHD tähtaegselt
19.06.2007	48	Järva-Jaani Vallavolikogu	1 vallavolikogu liige on jätnud MHD esitamata

Ametiisikuid, kelle kohta avaldati teade 2007. aastal Riigi Teataja Lisas, oli kokku 30 (2006. aastal 13). See moodustab vaid 1,1% kõikidest esitamise tähtaega rikkunud ametiisikutest. 2006. aastal oli nimetatud protsent 0,6. Seega on 2007. aastal KVS § 18 lõiget 3 täitnute protsent mõningal määral kõrgem kui eelneval aastal.

3. Erikomisjoni edasise tegevuse kava

Korruptsioonivastase võitluse, eriti korruptsiooni ennetamise temaatika on jätkuvat aktuaalne. Erikomisjoni uus koosseis peab eelseisval perioodil vajalikuks:

- Avaldada oma seisukoht erakondade rahastamise läbipaistvuse ja kontrollimehhanismide tõhustamise vajalikkuse teemal.
- Hoida end kursis Vabariigi Valitsuses välja töötatava korruptsioonivastase strateegiaga aastateks 2008-2012 ja arutada seda.
- Hoida end kursis ja jälgida GRECO III hindamisvooru käigus Eestile antavate soovitusetega.
- Teha koostööd uue KVS seaduse eelnõu väljatöötamisel ja majanduslike huvide deklareerimise süsteemi sisulisemaks muutmiseks.
- Arutada ametiisikutele erinevate seadustega kehtestatud töö-, tegevus- ja toimingupiiranguid.
- Kohtuda valitsuse ja uurimisorganite esindajatega.
- Kohtuda Riigi peaprokuröri ja riigikontrolöriaga.
- Tutvuda lähemalt KVS kohaldamise praktikaga kohalikes omavalitsustes.
- Tõhustada sidet kolmanda sektoriga korruptsiooni ennetamise ja paljastamise teemal.

Käesolev ülevaade on läbi arutatud erikomisjoni 2007. aasta 10. detsembri ja 17. detsembri istungitel ning esitatakse Riigikogule ja avalikustatakse Riigikogu veebilehel.

Jaanus Marrandi
Erikomisjoni esimees

19. detsember 2007